

ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ

у жовтні 2016 року

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами)

В Україні

5 жовтня Комітетом Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин проводилися слухання на тему «Стан реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року», в яких взяв участь директор Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України А. Юраш.

Перспективи українсько-бельгійського співробітництва у сфері культури було обговорено під час зустрічі Міністра культури України Є. Нищука з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Бельгія в Україні Люком Якобсом. У зустрічі також взяли участь Голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Ю. Артеменко та бельгійський кінорежисер Олівер Барко.

21 жовтня у Києві відбувся семінар «Культурна політика в епоху креативних індустрій», організований Українським центром культурних досліджень за підтримки Міністерства культури України, Міністерства культури Литовської республіки, Посольства Литовської Республіки в Україні, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова та за сприяння Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності. Під час семінару розглядалися основні принципи і цілі розвитку культурних та креативних індустрій в Україні на прикладі Литви. Фахівці Міністерства культури та неурядової сфери Литовської Республіки поділилися інформацією про нові напрями в галузі культурних та креативних індустрій, потенціал культурних та креативних індустрій для розвитку усіх галузей життєдіяльності країни, області, міста, села та окремо взятої людини. Відбулася низка обговорень важливих питань, присвячених стану розвитку креативних та культурних індустрій у Європі та сприяння їхньому розвитку в Україні. З доповідями на семінарі виступили: Дайва Назаровенє (Департамент стратегічного планування та контролю Міністерства культури Литовської Республіки), Тетяна Шульга (Представництво Європейського Союзу в Україні) та ін.

До 20 листопада в Національному музеї історії України тривала виставка «Поляки і німці. Історії діалогу», підготовлена Музеєм історії Польщі у співпраці з Фондацією «Кшижова» для Європейського примирення з нагоди 25-річчя Богослужіння Примирення. 20 жовтня на урочистому відкритті виступили директор Польського Інституту у Києві Ева Фігель, керівник відділу культури Посольства Німеччини в Україні Крістіан Гаттендорф, голова правління Фондації «Кшижова» для Європейського примирення Рафал Борковський, генеральний директор Національного музею історії України Тетяна Сосновська. Також у межах відкриття виставки Рафал Борковський прочитав лекцію на тему «Польсько-німецьке примирення на прикладі діяльності фундації Кшижова».

5 жовтня у Кропивницькому відбулося відкриття меморіальної дошки видатному польському письменнику Я. Івашкевичу, встановленої на приміщенні колишньої Єлисаветградської чоловічої гімназії, де він навчався з 1904-го по 1909 рік. В урочистостях взяла участь консул Республіки Польща в Україні Аліція Томашик. Меморіальну дошку встановлено з ініціативи польських журналістів міста на кошти Міністерства закордонних справ Польщі у рамках конкурсу на реалізацію цільового завдання «Співпраця з польськими громадами і поляками за кордоном у 2016 році».

За кордоном

26–27 жовтня Перший заступник Міністра культури України С. Фоменко на запрошення Міністерства культури Литовської Республіки взяла участь у роботі VI консультативному форумі з питань розвитку культурних шляхів Ради Європи, який проходив у Вільнюсі і був присвячений вивченню розширення програми «Культурні шляхи», започаткованого Радою Європи у 1987 році, за останні 5 років. Під час форуму було проведено низку семінарів та дискусій в інтерактивному форматі на теми: «Розширення географічного охоплення та партнерства культурних маршрутів Ради Європи»; «Розробка нових тем маршрутів»; а також «Дослідження інноваційних практик впровадження культурних маршрутів».

27 жовтня у Вашингтоні відбувся XVII круглий стіл «Український запит на зрілу національну державність», який щороку відбувається у столиці США за сприяння Посольства України у США та численних громадських організацій – Американської ради з міжнародної політики, Центру американсько-українських зв'язків, Українського конгресового комітету Америки та ін. Цього року вперше темою зустрічі було обрано проблематику «Україна і релігійна свобода». З головною доповіддю виступив директор Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України А. Юраш, який запропонував розлогу презентацію «Свобода релігії і релігійний плюралізм як незаперечні цінності і пріоритети Української Держави у сфері взаємодії з релігійними організаціями: виклики останніх років».

29 жовтня в румунському місті Сігету-Мармацієй було відкрито погруддя українському поету, громадському та політичному діячу Т. Шевченку. Бюст

встановлено за кошти Союзу українців Румунії. В урочистому відкритті взяв участь Міністр закордонних справ України П. Клімкін.

Мистецькі заходи

В Україні

Британська Рада, Гете-Інститут, Посольство Іспанії, Італійський інститут культури, Французький інститут в Україні, Польський Інститут та Чеський центр у Києві провели 1 жовтня у столиці Європейський день мов. У програмі: безкоштовні мовні уроки для дорослих та дітей, презентації навчальних програм Європи, майстерні, конкурси, виставки, святковий концерт. Мета Європейського дня мов – привернути увагу аудиторії до мов, якими розмовляють у Європі, поширювати культурне і лінгвістичне різноманіття та заохочувати до вивчення мов протягом усього життя.

За підтримки Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні, Гете-Інституту в Україні у 25 містах протягом вересня-жовтня проходили «Тижні Німеччини в Україні». Цього року увагу проекту було сфокусовано на розвитку міста й міського простору та різноманітних аспектах децентралізації: економічної, культурної, екологічної тощо. До програми культурно-мистецьких заходів увійшли: концерти ансамблю Oberon Trio, віртуоза електронної музики Фелікса Кубіна, лекції, дискусії, виставки та ін. А також фестиваль «Нове німецьке кіно» – добірку найкращих фільмів з Німеччини за минулий рік: «Тоні Ердманн» (реж. Марен Аде), «Смерть Хіпі! Хай живуть панки!» (реж. Оскар Релер), «Заграні» (реж. Лутц Даммбек), «Привіт з Фукусіми» (реж. Доріс Деррі), «Держава проти Фріца Бауера» (реж. Ларс Крауме). Гість фестивалю, режисер Лутц Даммбек представив у Києві свій останній фільм Overgames. У рамках фестивалю відбулася зустріч фахівців кіногалузей Німеччини та України з питань німецько-української копродукції, яка пройшла в Києві з метою сприяння розвитку співпраці між двома країнами.

1–2 жовтня у Києві до 45-річчя побратимських відносин Кіото та Києва відбувся фестиваль-виставка японської культури «Япономанія». У програмі: чайні церемонії, балетна програма від н.а. України Набухіро Теради, демонстрація японських бойових мистецтв, низка майстер-класів з орігамі, примірки кімоно, танці бон-одорі, малювання в стилі аніме.

26 жовтня «Освітня станція 31В1» у Києві провела зустріч з філософом Марком Де Лоне (Франція) на тему «Герменевтика та живопис: Аристотель Рембрандта». В лекції присвяченій полотну Рембрандта «Аристотель перед бюстом Гомера» (1653 р.), автор прагнув довести, що твори мистецтва, в яких змальовані філософські персонажі, є не просто більш-менш необхідним додатком або ілюстрацією до підручників з історії філософії, але є цілком повноцінними джерелами історико-філософських реконструкцій.

Музика В Україні

22 жовтня у Колонній залі Національної філармонії України за сприяння Посольства Угорщини в Україні відбувся щорічний концерт «Присвята Ференцу Лісту» за участі соліста Дьордя Оравеца (фортепіано, Угорщина). Серед гостей заходу – Надзвичайний і Повноважний Посол Угорщини в Україні Ерно Кешкенй та Перший заступник Міністра культури України С. Фоменко.

У цьому ж приміщенні 30 жовтня литовська скрипалька Раса Восілюте взяла участь у концерті «Вервиці містичної троянди», присвяченому пам'яті видатного українського скрипаля Б. Которовича.

Музиканти з провідних європейських оркестрів – Поль Кортезе (альт, Іспанія), Марк ван де Віль (кларнет, Велика Британія) і Джефф Брайант (валторна, Велика Британія) – провели для молодих музикантів віком від 17 до 28 років майстер-класи у Національній музичній академії України та Київському інституті музики ім. Р. Глієра. Ініціатором занять виступив інтернаціональний симфонічний оркестр I, CULTURE Orchestra під керуванням українського диригента К. Карабиця. Цього року I, CULTURE Orchestra проводить серію майстер-класів, що сприятимуть розвитку майстерності молодих музикантів та допоможуть їм одержати додатковий досвід перед прослуховуваннями до оркестру у 2017 році. За підсумками майстер-класів викладачі визначають найкращих музикантів, які перейдуть одразу до II етапу прослуховувань.

30 вересня – 16 жовтня у Харкові відбувся XXIII Міжнародний музичний фестиваль «Харківські асамблеї». Гостями фестивалю були Дмитро Лісс (диригент, РФ), Денис Сєверін (віолончель, Швейцарія), Лідія Стратулат (фортепіано, Іспанія), Жан П'єр Беррі (валторна, Франція-Швейцарія), Антон Холоденко (скрипка, Франція), а також гості з Німеччини – Вольфганг Манц (фортепіано), Петер Розенберг (скрипка), Юлія Ремпе (сопрано), Гвідо Румштадт (диригент). Програму цього річного заходу було присвячено творчості видатного німецького композитора XIX ст. Фелікса Мендельсона-Бартольдї. Було представлено майже весь спектр його доробку: симфонії, ораторії, увертюри, твори для фортепіано, скрипки, віолончелі, духових інструментів, ансамблів різного складу, камерного оркестру, вокальну музику та інше. Крім того, 12–14 жовтня відбулася науково-практична конференція «Фелікс Мендельсон-Бартольдї: культурні ініціативи та художні пріоритети».

Органісти із Хорватії, Франції, Польщі, Чехії та України взяли участь у VI Міжнародному фестивалі органного мистецтва «Діапазон», що проходив у Львові. У програмі – твори Й. С. Баха, М. Колеси, А. Шуха, В. Гончаренка.

З 30 вересня по 9 жовтня у Львові тривав XXII Міжнародний фестиваль сучасної музики «Контрасти». Серед учасників фестивалю: диригенти Герман Енгельс (Бельгія), Роман Ревакович (Польща); композитори Вітаутас Юргутіс (Литва), Сергій Невскій (РФ–Німеччина), Дмитрій Капирін (РФ), Петер Махайдік (Словаччина), Мілен Панайотов (Болгарія), а також Марк Бушков (скрипка, Бельгія), Еді Ваностгайзе (кларнет, Бельгія). Програму заходу складала: 20

концертів, зустрічі з композиторами, лекції, майстер-класи та спеціальний проєкт «Ніч Контрастів».

Музиканти з Польщі, Іспанії, Японії, Китаю, США, Південної Кореї та Франції взяли участь у II Міжнародному конкурсі скрипалів О. Криси, що проходив 21–31 жовтня у Львівській обласній філармонії. Мета конкурсу – підтримати українську талановиту молодь і дати їй шанс для розвитку й досягнення світового рівня майстерності. До журі конкурсу увійшли музиканти та педагоги – Олег Криси (Україна–США), Кшиштоф Якович (Польща), Сачіка Мізуно (Японія), Юрій Мазуркевич (Канада–США), Пяйвюта Меллера (Фінляндія), Едвард Зенковскі (Австрія). За результатами творчого змагання перше місце і 20 тисяч євро було присуджено скрипальці Еллі Сах (Корея–США). Друге місце посіла скрипалька Еймі Вакуй (Японія), а третє – Маруер Карменова (Казахстан). Спеціальний приз отримав Девід Тобін (Ірландія).

З 28 вересня по 2 жовтня в Одесі проходив II Міжнародний фестиваль «Золоті скрипки Одеси». На сцені Одеського оперного театру виступили: композитор Станіслав Пронін (Данія), композитор і режисер Марк Зорін (США), професор Віденської консерваторії Дора Шварцберг (Австрія), ансамбль «Віртуози Тель-Авіва» (Ізраїль), музичний директор громадської благодійно-освітньої організації *Sargisio Music* (Сан-Франциско) Олександр Айзенберг (США), професор і завідувач кафедри скрипки Московської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського Сергій Кравченко (РФ) та ін.

А 19 жовтня у цьому ж приміщенні відбувся концерт «Одеса – улюбленому синові», присвячений 100-річчю з дня народження видатного музиканта Еміля Гілельса. У концерті взяли участь переможці міжнародного конкурсу піаністів пам'яті Еміля Гілельса: Хідака Шино (Японія), Лев Терсков (Франція), Жибек Кожаметова (Казахстан) та інші. Звучали твори С. Рахманінова, С. Прокоф'єва, К. Сен-Санса.

До 75-ї річниці депортації німців з України у жовтні в Києві, Дніпрі, Харкові та Одесі пройшли виставка картин художників німецького походження та концерти-реквієми у виконанні ансамблю *Pracht-Ensemble*. Проєкт реалізовано Міжнародною громадською організацією «Товариство німців України – Відергебурт» за ініціативи Ради німців України за підтримки Федерального міністерства внутрішніх справ Німеччини через Благодійний Фонд «Товариство Розвитку».

В Україні також відбулися: гастролі співака Гару (Канада) з новою програмою *Fly Me To The Moon* – у Києві, Львові, Одесі, Харкові та Дніпрі; джазові концерти музиканта Ентоні Стронга (Велика Британія), джазового трубача Еріка Трюффаза (Франція) – у Києві; творчий вечір та концерт ізраїльського барда Міхаїла Голдовського – у Львові; гастролі рок-гурту *The Plastic People of the Universe* (Чехія) – у Харкові.

18 жовтня у Харкові відбувся спільний концерт оркестру «Слобожанський» і чеського рок-гурту *The Plastic People of the Universe*. Виступ став заключною подією культурного форуму «ПогранКульт:ГаліціяКульт», який проходив

у Харкові з 4 жовтня і реалізувався у шести напрямках: виставки візуального мистецтва, кіно, музика, театр, література, а також лекції і дискусії.

За кордоном

Цього року на Міжнародному фортепіанному конкурсі імені Андре Дюмортьє (Бельгія) першу премію та спеціальний приз за найкраще виконання твору бельгійця китайського походження Хаофу Чанга «Місяць усамітнений та мовчазний» журі присудило студенту Львівської музичної академії М. Попілю, який зараз живе у Антверпені (Бельгія) і навчається у місцевій консерваторії (клас С. Едельмана).

Українська оперна співачка Л. Монастирська у Opera de Paris (Франція) виконала партію Тоски в однойменній опері «Тоска» Д. Пуччіні.

В Лондоні (Велика Британія) відбувся концерт співачки Руслани.

Театр

В Україні

Клаудіна Рожин (Велика Британія), Біруте Мар, Егле Шпокайте (Литва), Анастасія Вайнмар-Тюне (Німеччина), Нора Бадалян (Вірменія), Наталя Пітер Чіжмар (Словаччина), Івона Станкевич, Ельжбета Левак (Польща) та ін. брали участь у XIII Міжнародному театральному фестивалі жіночих монодрам «Марія», що проходив 4–9 жовтня на Камерній сцені ім. С. Данченка Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка за підтримки Міністерства культури України. У програмі: театральні вистави, виставки, науково-мистецька конференція «Магія акторства. Діалог культур».

Театральні колективи з України, Вірменії, Литви та Парагваю були учасниками IV Міжнародного театрального фестивалю Joy Fest у Києві. Головою журі була критик, доктор Йоке Елберс з Нідерландів. Серед закордонних учасників було відзначено: у номінації «краща режисерська робота» – виставу «Короткі історії» Єреванського державного театру ім. А. Туманяна (Вірменія), а також у номінації «краща актриса» – актрису цього ж театру Марієтту Довлатбекян; у номінації «краща сценографія» – виставу «Жалдокіне» Кельмського малого театру (Литва, Кельме); у номінації The most Joyful performance at JoyFest – виставу «З іншого світу» дитячого театру Ахіома Teatro (Парагвай, Асунсьйон). Також у програмі фестивалю: майстер-класи з акторської майстерності та творчі заняття, перформанси, виставкові міні-проекти для дорослих та дітей.

26 жовтня у Києві за підтримки Гете-Інституту в Україні відбувся показ документальної вистави-кабаре «Байки Севера» (реж. А. Май) побудованої на реальних свідченнях акторів театру – мешканців міста Северодонецьк. Виставу представили: об'єднання VladOpera e.V. (Німеччина), Українська нова драма, Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр. Проект спрямовано на створення мосту між східними регіонами України, всією країною та Європою.

2–10 жовтня відбувся X Міжнародний симпозіум гутного скла за участі складувів, художників, музейних працівників та представників вищих навчаль-

них закладів із 16 країн світу. Майстри художнього скла трудилися біля гутної печі у приміщенні Львівської національної академії мистецтв. Свої витвори вони продемонстрували на підсумковій виставці, яку було розгорнуто в Національному музеї ім. Андрея Шептицького. У рамках заходу проходила також Міжнародна науково-практична конференція, в ході якої відбулися наукові сесії відомих художників скла, критиків, мистецтвознавців, музейних працівників з Естонії, Латвії, Литви, Польщі, РФ, США, Туреччини, Швеції, Японії, Азербайджану та України.

За кордоном

Львівська актриса А. Новікова отримала відзнаку на XI Міжнародному фестивалі театрів ляльок та анімації для дорослих *Lalka Tez Czlowiek* у Варшаві (Польща) у номінації «Чудова мить» за сценічну анімацію ляльки у виставі «Еклезіаст» Львівського театру естрадних мініатюр «І люди, і ляльки» у постановці О. Кравчука.

В Академічній бібліотеці Латвійського університету та в Меморіальному музеї Райніса і Аспазії (Рига, Латвія) аматорський театр «Ресурс» з Вінниці презентував спектакль українською мовою «Райніс і Аспазія. Роман у листах» (реж. Л. Мельник) за творами Райніса і Аспазії в перекладі колишнього Посла України в Латвії Рауля Чілачави. Гастролі відбулися за підтримки Посольства Латвії в Україні, Посольства України в Латвії, Конгресу українців в Латвії та Товариства підтримки України.

Білоруський Вільний Театр (БВТ) ініціював ряд заходів у Лондоні (Велика Британія) на знак солідарності з режисером О. Сенцовим та іншими політ'язнями, які наразі перебувають в російських в'язницях. 10 жовтня у Британському Парламенті відбулася дискусія на тему «Свобода вираження в Україні». У ній взяли участь лідер гурту «Бумбокс» А. Хливнюк, режисер Є. Степаненко та представники БВТ. 12 жовтня БВТ організував світову онлайн-трансляцію показу постановки *Burning Doors*, яка проходила в Манчестері. Композитором спектаклю виступив барабанщик гурту «Бумбокс» О. Люлякін.

Театр вогню «Аделаїда» з Дніпра посів перше місце на Міжнародному фестивалі вогню *Krotoszyński Festiwal Ognia*, який проходив у Польщі. Українські артисти презентували шоу «Лібрія».

Образотворче мистецтво

В Україні

До 16 жовтня у Національному музеї Т. Шевченка експонувалася виставка «Майстри польського живопису на рубежі ХХ та ХХІ століть». Її проведення – спільна ініціатива Асоціації культурної спадщини Польщі та львівського Музею ідей. Проект показав різноманітність напрямків польського малярства останніх десятиліть – від геометричної абстракції, *concrete art*, *op-art*, експресивної абстракції, реалістичного живопису і до сюрреалізму та відеоарту в поєднанні з живописом. В експозиції представлено 46 робіт ключових авторів сучасного польського мистецтва: Томаша Цецерського, Едварда Двурніка, Вой-

цеха Фангора, Бартоша Кокосіньського, Роберта Мацеюка, Павла Матишевського, Ярослава Модзелевського, Єжи Новосельського, Тереси Понговського, Вільгельма Сасналя, Яцка Семполінського, Хенрика Стажевського, Павла Сусіда, Леона Тарасевича, Ришарда Вінярського.

Роботи поп-арт художника Мела Рамоса (США) та українських митців В. Сидоренка і В. Попова було представлено на виставці Superhero, що проходила з 26 вересня по 14 жовтня у Національній академії мистецтв (НАМ) України. Учасники проекту презентували своє бачення героїв сьогодення, які впливають на сприйняття реальності. Організатори: Modernism Gallery (Сан-Франциско, США), Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України та фонд Artcult.

У київській галереї «ART 14» з 20 жовтня по 27 листопада тривали виставки двох художників «Шибболет» Самуїла Аккермана (Україна–Ізраїль–Франція) і «Пастелі» Яна Раухвергера (Україна–РФ–Ізраїль). Авторська ідея експозиції «Шибболет» стосується роздумів про життя людства. Експозиція «Пастелі» стверджує гуманістичні цінності, підкреслює важливість приватного життя і нюанси особистих емоцій. Захід відбувся за сприяння Французького інституту в Україні та посольств Франції та Ізраїлю в Україні.

Майстри і галереї України, Франції та Нідерландів представили на продаж живопис, скульптуру, антикваріат та ще багато цікавих предметів мистецтва в рамках арт-салону «Мистецтво в інтер'єрі», що проходив 28–30 жовтня в Центрі Сучасного Мистецтва М17.

Британська Рада в Україні та арт-об'єднання CoolConnections представили 7 жовтня в кінотеатрах Києва проект Exhibition on Screen програму фільмів британського режисера Філа Грабскі про створення найвизначніших виставок сучасності з коментарями кураторів і мистецтвознавців. Демонструвалися експозиції The National Gallery й Королівської Академії мистецтв у Лондоні (Велика Британія), музею Ван Гога в Амстердамі (Нідерланди) та Норвезького національного музею в Осло.

25 жовтня у Києві відбувся artist talk Насті Саде-Ронко, фінсько-британської мисткині, однієї з легендарних представниць метамодернізму, яка працює в царині перформансу.

6 жовтня в столичній галереї «Dymchuk Gallery» було презентовано виставку естонської художниці Алісси Ніргі «Нова країна за моїм вікном». У проєкті представлено серію фотографій та відео.

14 жовтня у Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові відбувся вернісаж сучасних ікон, які було створено художниками з України, Польщі та Білорусі під час VIII міжнародного іконописного пленеру в селі Новиці (Польща). Темою цьогорічного пленеру була книга «Одкровення Івана Богослова, або Апокаліпсис».

Міжнародну виставку турецьких карикатур «Ходжа Насреддін» з гаслом «Нашадки Ходжі Насреддіна в гостях у нашадків Гоголя» було відкрито 20 жовтня у Полтавському художньому музеї ім. М. Ярошенка. Тут було представлено 110 робіт, наданих місцевому творчому об'єднанню «Карлюка» Асоціацією турецьких карикатуристів. На відкритті були присутні голова Асоціації турець-

ких карикатуристів Метін Пекер, турецькі художники Мухітгін Короглу, Ердган Басол та інші. А 23 жовтня у Києві пройшла зустріч турецьких художників з їх українськими колегами.

За кордоном

Українські митці М. Афанасьєв (дизайнер), Г. Чернега (фотограф), М. Малишко (скульптор), С. Григорян, М. Вайда, І. Гусєв, О. Хорошко, П. Маков (художники) представили свої роботи у Любліні (Польща) на виставці сучасного українського мистецтва – трієнале «Український зріз: переТВОРЕННЯ», що поєднала в собі різні жанри мистецтва: малярство, скульптуру, інсталяцію, перформанс та медіа-арт. Проект відображає актуальний стан мистецтва в Україні та намагається показати українське мистецтво в час війни та змін.

Львівська художниця Т. Барабаш отримала золоту медаль XV Міжнародної трієнале з художнього текстилю, що проходила у Музеї текстилю у Лодзі (Польща). Переможниця конкурсу представила інсталяцію «Дош in UA». Це – авторська техніка з жилки, цвяхів та червоних ниток, які формують загальну картину у вигляді хмари червоних крапель крові. За словами авторки, ця інсталяція відображає її рефлексію на події в Україні 2014–2016 років.

14 жовтня у Музеї Любельському в Любліні (Польща) було відкрито виставку «Врятовані скарби підземного Львова», що розповідає про життя Львова та львів'ян протягом багатьох століть через їхній побут. Загалом у музеї було представлено понад 500 артефактів, що датуються VII–XX століттями. Усі речі – з розкопок, які науково-дослідний центр «Рятівна археологічна служба» Інституту археології Національної академії наук України проводив в останні 15 років у Львові. Виставку супроводжували репродукції давніх планів Львова та старі світлини міста. Також відвідувачі мали змогу побачити сучасні місця археологічних досліджень крізь об'єктиви фотохудожників В. Грабара і Р. Шишака.

26 жовтня у китайському місті Фупін відбулося урочисте відкриття павільйону української кераміки у Міжнародному музеї художньої кераміки (FLICAM). Представлено роботи українських митців: Ю. Мусатова, М. Береженко, Л. Портнової, А. Кириченка, Н. Зубань.

У штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку (США) та в Оттаві (Канада) українська художниця О. Босак представила свою художню колекцію «Живи вільно». Експозиція пов'язана з новим етапом історії України після Революції Гідності 2013–2014 років. Мета даного проекту полягає в представленні світовій спільноті важливості Революції гідності для України, а також того, як масштабні протести взимку 2013–2014 року продовжують формувати громадську думку в Україні й, зокрема, підсилюють прагнення українців жити вільно.

Персональну виставку творів бучацького художника А. Рудницького було презентовано в Художній галереї Союзу українців Великої Британії у Лондоні. На картинах зображено лондонські сюжети, давня архітектура Львова, Києва, пейзажі Тернопільщини.

У Лондоні (Велика Британія) в рамках ярмарку Frieze 2016 Saatchi Gallery відбулося відкриття виставки «Артефакти» української художниці О. Ломаки.

13–16 жовтня в столиці Угорщини проходив Art Market Budapest – один з найбільших арт-ярмарків у Східній Європі. Цього року Україна тут була представлена роботами молодого художника С. Рябченка, який привіз в Будапешт свій проект «Роза Вітрів».

Український художник Р. Мінін взяв участь у міжнародному конкурсі ArtPrize2016, який проходив з 21 вересня по 9 жовтня у місті Гранд Рапідс (Мічиган, США).

В Генеральному консульстві України в Мілані (Італія) було відкрито виставку малюнків дев'ятирічного хлопчика-аутиста Д. Гулька з села Заволока Сторожинецького району Чернівецької області.

На міжнародному івенті Berlin Festival of Light (Німеччина) українська студія «Magic-Innovations» представила інсталяцію «Art and Nature», яка посіла перше місце за результатами голосування на офіційному сайті та ютуб-каналі. А створили світлове диво О. Хитрук (ідея), А. Алексеєва (концепт-художник), Е. Апетнакян, В. Самусенко, К. Корак (моделінг і звук) та генералісти О. Штучна і М. Старовойт.

Музеї

В Україні

Дослідниці та консультантки з питань музейної справи та культурної спадщини Лінда Норріс (США) та Ваїва Ланкельєне (Литва) взяли участь у публічній дискусії «Сектор культурної спадщини України: зустріч з міжнародними спеціалістами музейної справи» від проекту ЄС та Східного партнерства «Культура і креативність», яка проходила 25 жовтня у Києві. Експерти поділилися інформацією про дослідження, яке вони проводили у рамках Програми «Культура і креативність», а також організували групову роботу, щоб дізнатися про потреби і потенціал сектора культурної спадщини в Україні.

Польський майстер-зброяр Войтек Шанек з міста Щецин подарував Чернігівському історичному музею ім. В. В. Тарновського історичну реконструкцію меча Х сторіччя з розкопок Шестовицького курганного могильника у Чернігові.

Книжкові виставки

В Україні

Під гаслом «Польща-Україна – одним голосом» у Львові, Івано-Франківську (з 27 вересня по 2 жовтня) та в Польщі (3–9 жовтня) проходив літературний фестиваль «XXVI Міжнародна Галіційська літературна осінь», що був покликаний об'єднати творчий потенціал двох держав в творенні спільного майбутнього – інтелектуального, безконфліктного, морального. З Польщі до України на фестиваль завітали поети Анджей Грабовські – засновник і директор фестивалю, Артур Грабовські, Казімеж Бурнат, Лех Конопінські, Ян Дидусяк, Геза Чеби, Анджей Жмуда, Владімір Штокман, Адам Лізаковські. У програмі за-

ходу: II Міжнародний літературний фестиваль-конкурс молодих поетів „Галицька осінь”, польсько-українська виставка книжкової графіки Артура Грабовського (Польща) та В. Ковальчук (Україна); круглий стіл «Іван Франко, Станіслав Лем – рідне слово в етнокультурному вимірі»; поетично-музичні зустрічі українських і польських поетів; спілкування учнівської та студентської молоді з відомими поетами з України та Польщі тощо. Фестиваль проходив за підтримки Генерального Консульства Республіки Польща у Львові та Польського Інституту в Києві.

За кордоном

6–8 жовтня в Амстердамі відбувся Міжнародний літературний фестиваль Read My World, який цього року приймав письменників з двох гостей країн – України та Польщі. Куратор від України – менеджер культури, промоутер літератури, засновниця Міжнародного фестивалю оповідання Intermezzo, керівник українського бюро програми «Креативна Європа» І. Вікірчак. Протягом трьох днів письменники А. Курков, В. Амеліна, О. Забужко та А. Любка презентували свої тексти, брали участь у тематичних дискусіях, поетичному марафоні, презентували українські фільми нідерландській аудиторії.

У німецькому місті Франкфурті-на-Майні завершив роботу найбільший європейський книжковий форум – LXVIII Франкфуртський книжковий ярмарок, що тривав з 19 по 23 жовтня. Цьогоріч над формуванням національного стенду України на ярмарку вперше працювала робоча група, до складу якої увійшли представники Міністерства культури України, Міністерства закордонних справ України, Міжнародний фестиваль Книжковий Арсенал, Громадської організації «Форум видавців у Львові», Міжнародної літературної корпорації Meridian Czernowitz, Української асоціації видавців. Національний стенд України представив понад 12 українських видавництв, серед них «Видавництво Старого Лева», «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Основи», «Веселка», «Либідь», «Фоліо» та інші. Під час ярмарку відбулися зустрічі з українськими письменниками – Ю. Андруховичем, І. Цілик, С. Жаданом, К. Бабкіною. Вітчизняні книжки на ярмарку було відзначено одразу в декількох категоріях. Вперше наша книга отримала премію «Global Illustration Award – 2016» – перемога дісталася творчій майстерні «Аграфка» і львівським художникам Р. Романишину та А. Лесіву за створену ними обкладинку до книжки «Джордж і таємний ключ до Всесвіту» Л. і С. Гокінгів. До каталогу «The White Ravens – 2016» (збірки найкращих дитячих і підліткових видань) потрапили одразу 2 книги – «Хто росте у парку» К. Міхаліциної і «Вітер з-під сонця» О. Луцєвської. Також 6 українських видань відзначено у колекції «Stiftung Buchkunst», де зібрано найкрасивіші видання світу: «Війна, що змінила Рондо» А. Лесіва і Р. Романишина, «Шептицький від А до Я» Г. Терещук та О. Думанської, «Чоловіки, жінки і діти» Ю. Мусяковської (всі три – «Аграфка» і «Видавництво Старого Лева»), «The Ukrainian Academy of Art» («Родовід»), «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького («Основи») та «Ташенька і кактус» С. Шульц («Астра»).

Конференції, семінари В Україні

У рамках вшанування в Україні 75-тих роковин трагедії Бабиного Яру в жовтні в Києві відбулися дві міжнародні наукові конференції. Перша – «Суперечливі спогади про складне минуле. Східна Європа крізь призму історичних подій ХХ століття» (30 вересня – 2 жовтня), організована Федеральним центром з політичної освіти Німеччини. На конференції розглядали питання віктимізації та відповідальності, висвітлювали конкуруючі історичні наративи у мистецтві та культурі, а також вплив діаспори на прояви історичної пам'яті у пост-соціалістичних країнах. Учасниками конференції були: Міхаель Райфенштуель, Томас Крюгер, Кароліне Горнштайн-Томіч (Федеральний центр політичної освіти, Німеччина), Дем'ян фон Остен (АРД, Німеччина), Йозеф Зісельс (Асоціація єврейських організацій України, Світовий Єврейський Конгрес, Україна), Тимоті Снайдер (Єльський університет, США), Корнелія Кончал (Ерфуртський університет, Німеччина), Марія Малксо (Кентський університет, Велика Британія), Тетяна Журженко (Інститут гуманітарних досліджень, Австрія), модератор Барбара Тьорнквіст-Плева (університет міста Лунд, Швеція), Анна Колін-Лебедев (Університет Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Франція), Олеся Хромейчук (Університет East Anglia, Велика Британія), Вольфганг Темплін (письменник, видавець, Німеччина), Сергій Єкельчик (Університет Вікторії / Association for Ukrainian Studies, Канада), модератор Йохен Гельбек (університет Ратгерс, США), Юрген Грімм (Віденський університет, Австрія), Едвард Серотта (Сентора, Австрія), Галіна Зверєва (Російський державний гуманітарний університет, РФ), модератор Флоріан Кюрер-Вілах (Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана, Німеччина), Даріуш Стола (Музей історії польських євреїв, Польська Академія наук), Натан Снайдер (Academic College of Tel-Aviv-Yaffo, Ізраїль), модератор Кармен Шайде (Університет м. Санкт-Галлен, Швейцарія). Окрім дискусій до програми конференції були включені екскурсії до різних меморіальних місць Києва, представлення публічних історичних проєктів, концерт, а також виставка «Візит привидів» у Центрі візуальної культури (1–30 жовтня).

Друга міжнародна наукова конференція, яка відбулася 4 жовтня, мала назву «Геноцид ромів України в період Другої світової війни: вивчення, викладання, комеморація». Дослідники, громадські діячі, митці та журналісти дискутували про шляхи осмислення. Серед іноземних учасників заходу: кандидат історичних наук Іон Думініка (Молдова), громадський діяч та журналіст Орхан Галюш (Нідерланди).

24–26 жовтня у столиці проходило чергове засідання українсько-польського форуму істориків, ініціаторами та організаторами якого стали інститути національної пам'яті двох країн. Під час цієї, вже третьої, сесії були виголошені доповіді, присвячені антипольській акції на Волині, зокрема в липні 1943 р. Доповідачами з української сторони були професор Ю. Шаповал (з істориком Я. Борщиком), а також кандидат історичних наук В. В'ятрович. З польської сторони доповіді представляли доктор Томаш Береза (реферат підго-

товлено у співавторстві з Евою Семашко) та професор Гжегож Грицюк. Зокрема, керівництво обох інститутів вирішило організувати спільні проекти (в тому числі виставки та конференції), пов'язані зі становищем поляків за радянської влади та репресіями комуністичного репресивного апарату щодо української громади у Польщі до 1990 року.

6–9 жовтня у Києві пройшла міжнародна наукова конференція, присвячена творчості Казимира Малевича – «Казимир Малевич: київський аспект». Участь у ній брали дослідники творчості К. Малевича – зокрема, мистецтвознавці з України, Польщі, Франції, Португалії. Основними питаннями для обговорення були особливості творчості К. Малевича під час його діяльності у Києві. Приводом для цього стали віднайдені, раніше невідомі, документи з цього періоду життя художника. Вперше вони були оприлюднені минулого року в книзі Тетяни Філевської «Казимир Малевич. Київський період 1928–1930». У рамках заходу відбулися перший публічний показ київського архіву К. Малевича з колекцій Національного художнього музею України та родини Кропивницьких, виставка «Вишивка авангарду», демонстрація «мультиплікаційних плакатів», фейлетонів та рекламних кіноанонсів 1927–1930 рр., презентація проекту документального кінофільму «Квадрат Малевича», а також концерт ансамблю Sed Contra Ensemble «Bianco su bianco / Біле на білому». Партнерами заходу стали Міністерство культури України, Департамент культурної дипломатії Міністерства закордонних справ України, Національний художній музей, Польський інститут у Києві тощо.

Вчені, мистецтвознавці, історики, музейні працівники та реставратори з України, РФ, Білорусі та Польщі взяли участь у XXIII міжнародній науковій конференції «Волинська ікона: дослідження та реставрація», що відбулася 19–20 жовтня у Луцьку.

За сприяння Французького інституту в Україні 31 жовтня у Києві відбулася лекція французького соціолога Жоржа Мінка на тему «Польща – Україна: складні шляхи примирення».

Кіно

В Україні

З 22 по 30 жовтня у Києві проходив XLVI Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість», в програмі якого було представлено близько 250 фільмів із 80 країн світу. У церемонії відкриття взяли участь екс-Президент України В. Ющенко, який є Почесним президентом фестивалю, Міністр культури України Є. Нищук, заступник столичного міського голови О. Резніков, відомі українські та закордонні кінематографісти. В. Ющенко вручив першого «Скіфського оленя» за внесок у світове кіномистецтво культовій угорській режисерці М. Месарош, яка на цьогорічному фестивалі представила свій фільм «Непохований мрець». Фестиваль традиційно мав кілька конкурсних програм: міжнародний конкурс (студентські картини, дебют короткого метра, повнометражний дебют), національний конкурс (українські короткометражні стрічки, які оцінюватиме окреме журі), паралельні конкурси («Молодість – дітям», «Сонячний

зайчик»). Міжнародне журі кінофестивалю очолював канадський режисер Дені Коте. Разом з ним визначали кращі фільми конкурсних програм – Мохамад Атебай (засновник незалежної кінокомпанії в Ірані), Грімур Хаконарсон (режисер, Ісландія), А. Шпилюк (кінознавець, Україна) і Бен Шеррок (сценарист і режисер, призер минулорічної «Молодості», Велика Британія). Гран-прі фестивалю та грошовий сертифікат від «Лото-Забава» на 10 000 доларів отримав фільм Яна Матушинського «Остання сім'я» (Польща). Переможцем Міжнародного повнометражного конкурсу визнано картину Гійома Сенеза «Воротар» (Бельгія–Швейцарія–Франція), короткометражного – фільм Педру Перальта «Вознесіння» (Португалія). У студентському міжнародному конкурсі перше місце посіла стрічка «Жінка та її колісниця» (реж. Лоїк Дарсес, Канада). Головний приз конкурсу «Молодість – дітям» дістався фільму «Мандрівка Фанні» (реж. Лола Дуайон, Франція). Спеціальну відзнаку журі отримав фільм «Звук облизування» (реж. Наді Андраш, Угорщина) та ін. Позаконкурсний блок цього року складала: «Українські прем'єри», «Німецьке кіно», «Французьке кіно», «Скандинавська програма», «Литовський фокус», а також «Угорська програма», присвячена 60-річчю революції в Угорщині.

Польський режисер і продюсер Даріуш Яблонський та українець, який вже багато років працює в США, режисер О. Смоляр були спеціальними гостями Фестивалю короткого метра «Де кіно», який проходив з 30 вересня по 1 жовтня у Києві.

1 жовтня у столичному кінотеатрі «Кінопанорама» відбувся вечір італійського короткометражного кіно від фестивалю La Guarimba за участі його арт-директора Джуліо Віта. Мета заходу – повернути кіно глядачам, а глядачів повернути в кіно. У програмі показу – ігрові, документальні та анімаційні фільми: «Персефона» (реж. Грейс Трикаріко), «Приїжджайте до Венеції» (реж. Бенедетто Паніссон), «Стрижка» (реж. Вірджинія Морі) тощо.

Анімаційні, документальні і художні фільми з України, Білорусі, Грузії, Польщі та РФ було представлено на XIV Міжнародному фестивалі православного кіно «Покров», що проходив з 9 по 12 жовтня у Києві. Цього року темою кінофоруму було обрано слова з Соборного послання святого апостола Іакова «Віра без діл мертва» (Іак. 2:26). За рішенням журі Гран-прі фестивалю було присуджено картині режисера Миколи Достая «Чернець і біс» (РФ). Дипломи першої премії отримали: у номінації «ігрове кіно» – «Поряд з нами» (реж. Протоієрей Олександр Новопашин, РФ), у номінації «документальне кіно» – «Чи легко бути щасливим?» (реж. Олег Свободин, РФ), у номінації «короткометражне ігрове кіно» – «Після війни» (реж. Георгій Давидов, Україна–РФ). Диплом третьої премії отримав фільм «Серьожа» (реж. Юрій Калина, Польща). Премію пам'яті видатного православного режисера С. Лосєва за кращу режисуру отримали автори двох кінострічок – «Освячені любов'ю» (Наталя Гугуєва, РФ) і «Брат твій Каїн» (Ірина Васильєва, РФ). Остання робота була удостоєна також призу глядацьких симпатій.

12–13 жовтня у столиці відбувся XX Міжнародний фестиваль фільмів, телевізійних і радіопрограм для дітей та юнацтва «Золоте курча». Цьогоріч участь

брали такі країни: Україна, Канада, Франція, Таїланд, Вірменія, Грузія, Іран, Азербайджан, Білорусь, РФ, Сирія, Казахстан, Узбекистан. У номінації «краща робота іноземного виробництва» перемогу отримав короткометражний фільм «Любов, любов? LOVE?» (реж. Красомир Симеонов, Болгарія). Окрім перегляду конкурсної програми, гості фестивалю брали участь у майстер-класах з акторського, операторського, анімаційного і фотомистецтва, вчилися основам відео- та фотомонтажу, здобували навички каскадерської майстерності. Також відбулися круглі столи і брифінги, на яких провідні телекінокомпанії поділилися своїм досвідом у розвитку новинок в теле- і кіномистецтві.

За підтримки Польського інституту в Києві одночасно в шести містах – Києві, Одесі, Вінниці, Харкові, Луцьку та Маріуполі – відбувалися XI Дні польського кіно в Україні. Традиційно у програмі було представлено шість найкращих польських фільмів, створених впродовж останніх двох років: «Ексцентрики» (реж. Януш Маєвський), «Мої дочки – корови» (реж. Кінга Дембська), «Батькові» (реж. Діана Скайя і Ліліана Коморовська), «Чуже небо» (реж. Даріуш Гаєвський), «Диббук. Історія мандруючих душ» (реж. Кшиштоф Копчинський), «Тіло» (реж. Малгожата Шумовська). У рамках Днів польського кіно та з нагоди 75-річчя від дня народження всесвітньовідомого режисера К. Кесльовського було представлено фільми польського та французького періодів творчості майстра.

За кордоном

Український фільм «Лобановський назавжди» режисера А. Азарова переміг у номінації «Кіно і телефільми про футбол – Великі чемпіони» на XXXIV Міжнародному фестивалі у Мілані «Sport movies & TV» (Італія).

У рамках Міжнародного фестивалю фільмів про навколишнє середовище (EFFA), що проходить в Австралії, було показано фільм українського кінорежисера О. Костюка «Жива ватра».

20–23 жовтня у Варшаві (Польща) проходив фестиваль українського кіно «Україна!». У програмі – художні та документальні фільми: «Жива ватра» (реж. О. Костюк), «Гніздо горлиці» (реж. Т. Ткаченко), «Тіні забутих предків» (реж. С. Параджанов), «Українські шерифи» (реж. Р. Бондарчук, у копродукції України, Латвії та Німеччини), «Плем'я» (реж. М. Слабошпицький), «Брати. Остання сповідь» (реж. В. Трофіменко), «Політ золотої мушки» (реж. І. Кравчишин), «Поводир» (реж. О. Санін), «Майдан. Революція Гідності» (реж. С. Лозниця) тощо. Крім демонстрації кінокартин програму фестивалю склали й конкурс на найкращий фільм фестивалю, зустрічі з творцями фільмів, кулінарні конкурси тощо.

Українська актриса І. Сахно підписала контракт з голлівудською студією Legendary Pictures. Її затверджено на роль у продовженні американського фантастичного бойовика «Тихоокеанський рубіж», продюсером якого виступить мексиканський кінорежисер і письменник Гільермо дель Торо.

Діаспора В Україні

26–27 жовтня у Києві відбулася конференція «Збереження та популяризація єврейської спадщини України». На заході були присутні дослідники, мистецтвознавці, архівні та музейні працівники з Німеччини, Польщі, Ізраїлю та України. Конференція мала на меті зібрати спеціалістів різного профілю для аналізу та обговорення актуальних проблем, які постають наразі перед дослідниками, що працюють з єврейськими пам'ятками України. На заході був висвітлений широкий перелік питань, які зачепили практично усі сфери життя українського єврейства у контексті збереження культурної спадщини. Значну увагу було приділено архівній спадщині та специфіці її збереження в умовах сучасних українських архівних установ. Також було висвітлено питання музейної спадщини з урахуванням регіональної специфіки окремих музейних осередків України. Учасники ділилися досвідом не тільки збереження, а й популяризації єврейських культурних надбань не лише у музеях, присвячених єврейській культурі, а й у закладах ширшого профілю. Крім цього, увага була приділена текстології та проблемі перекладів єврейської літератури. Окремими блоками розглядалися питання єврейського традиційного мистецтва зокрема, та єврейського мистецтва загалом – театр, живопис, кінематограф, ритуальне начиння. Серед іншого було презентовано урбаністичні проекти (путівники, проект «Shtetl Routes») у контексті мультинаціональності через призму життя єврейського населення у тому чи іншому місті (доповіді Михайла Кальницького, Євгена Котляра, Івана Шпинди). Було організовано два круглих столи: «Стан і проблеми збереження та опису єврейських фондів і колекцій в архівах, музеях, бібліотеках України», «Сучасні цифрові технології та популяризація єврейської спадщини». Таким чином, учасники заходу змогли одночасно проаналізувати як традиційні класичні методи збереження та популяризації культурного надбання українського єврейства, так і сучасні практики, що послуговуються допомогою новітніх технічних засобів. Захід відбувся за підтримки Національного університету «Києво-Могилянська академія», Центру досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства, Асоціації єврейських організацій та общин (ВААД) України.

Матеріал підготувала

Ю. Я. Шевердіна
редактор відділу
НАУІ Інформцентру з
питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 22.12.2016. Обл.-вид. арк. 1,0. Б/т. Зам. 117. Безплатно

Ротапринт НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12